

بررسی‌های اقتصادی در هنرهای کاربردی و تجسمی سه دهه اخیر ایران

نویسندگان:
دکتر ایاس صفاران
دکتر محمد مهدی پرهیزکار
الناز ماشمشور

انتشارات فراونگ

سروشانه	:	صفاران، الیاس، ۱۳۳۹ -
عنوان و نام پدیدآور	:	بررسی‌های اقتصادی در هنرهای کاربردی و تجسمی سه دهه اخیر ایران / مولفین الیاس صفاران، محمدمهدی پرهیزگار، الناز هاشم‌پور؛ ویراستار علمی حسن درویش.
مشخصات نشر	:	طبع: انتشارات فراونگ، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	:	۲۱۰ ص: مصور، جدول؛ ۵/۱۴ × ۵/۲۱ س.م.
شابک	:	۲۰۰۰۰۰ ریال : ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۷۶۴-۲-۵
مجموعت	:	فیبیا
یادداشت	:	کتابنامه: ص. ۲۰۱ - ۲۰۸؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	:	هنر -- ایران -- جنبه‌های اقتصادی
موضوع	:	Art -- Iran -- Economic aspects
شناسه افزوده	:	بیژگار، محمدمهدی، ۱۳۴۴ -
شناسه افزوده	:	هاشم‌پور، الناز، ۱۳۶۸ -
شناسه افزوده	:	در نش، حسن، ۱۳۴۳ -، ویراستار
رده بندی دیویی	:	۷۰۹/۵۵
رده بندی کنگره	:	۱۳۳۸۰/۷۲۴
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۶۳۲۸۳۵۲۷۰۰

انتشارات فراونگ

عنوان	:	بررسی‌های اقتصادی در هنرهای کاربردی و تجسمی سه دهه اخیر ایران
مولفین	:	الیاس صفاران، محمد مهدی پرهیزگار، الناز هاشم‌پور
طراح جلد	:	طراح جلد : الناز هاشم‌پور
صفحه آرا	:	صفحه آرا : محمود احسانی
ناظر چاپ	:	سلمان برقی
چاپخانه	:	خانه چاپ دیجیتال ایران
چاپ اول	:	پاییز ۹۵
تیراژ	:	۱۰۰۰ جلد
قیمت	:	۲۰۰۰۰۰ ریال
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۹۵۷۶۴-۲-۵
انتشارات	:	فراونگ
نشانی	:	طبع، خیابان شهید نواب صفوی، انتشارات فراونگ
تلفن	:	۵۶۳۲۸۳۵۲۷۰۰
همراه	:	۰۹۱۳۲۵۳۲۳۴

همه حقوق چاپ و نشر برای مولفان کتاب محفوظ است.

هدف از جستار حاضر، بررسی جایگاه اقتصاد در سینما، مُد و هنرهای تجسمی، در دوران پس از انقلاب اسلامی بوده است. این تحقیق از نوع کیفی، دارای روش توصیفی-تحلیلی و شیوه‌ی جمع‌آوری داده‌ها به صورت کتابخانه‌ای-آرشیوی می‌باشد. نتایج حاکی از آن است که تعریف و مبانی منسجمی از اقتصاد هنر ایران در دوران پس از انقلاب وجود ندارد. تحولات انقلابی، هم ساختار محتوایی-فرمی هنر ایران را دستخوش تغییر قرار داد و هم پارادایم‌های اقتصادی هنر را که در سیستم حکومتی قبل در حال شکل‌گیری بود. سال‌ها پس از آغاز انقلاب و دهه‌ی شصت، برای اقتصاد هنر (سینما، مد و هنرهای تجسمی) ایران، به مثابه دوران فترت تاریخی است؛ چراکه همه چیز در حال آشوب و گونی و توام با بی‌ثباتی‌های ساختاری بود. مسئله‌ی اقتصاد هنر نیز هم‌چنان بغرنج ماند تا این که در دوره‌ی اصلاحات (از ۱۳۷۶ تا ۱۳۸۴) شاهد زرف‌هایی در این خصوص هستیم. ولی با تغییر دولت، بارقه‌ی یادشده، بر روی به افول گذاشت و اگرچه اقداماتی نیز صورت گرفت، لیکن بازهم ناظر بر بازگشت نوسانات گذشته بوده ایم. این نوسانات به خصوص در سال‌های پایانی دهه‌ی هشتاد جدی‌تر شد، و اقتصاد هنر ایران بیش از پیش به اغماض رسید. با روی کار آمدن دولت تدبیر و امید (از ۱۳۹۲) نیز، اگرچه انتظار می‌رفت، مبانی اقتصادی هنر دوره‌ی اصلاحات از سرگرفته شود، ولی هنر کشور در تنگ‌ناهای سیاسی داخلی و بین‌المللی، به مسیر اقتصادی مورد نظر ورود نیافته است. همچنین باید گفت که یکی از مهم‌ترین چالش‌ها و موانع پیشرفت اقتصادی هنر ایران، مربوط به مسائل مدیریتی و سیاستگذاری‌های هنری کشور است. به خصوص در بخش تولید و توزیع هنر است. چراکه در این بخش، هم مسئله‌ای متمایز و اختصاصی‌ها مالی وجود دارد و هم مکانیزم‌های اجرایی اقتصاد هنر. متأسفانه روش‌های مدیریتی بخش هنر در دوران پس از انقلاب، علمی و تخصصی نبوده و این امر موجب بروز آسیب‌هایی جدی به ساختار اقتصاد هنر ایران شده است.

فهرست مطالب

۱-۱	مقدمه	۱۲
-----	-------	----

فصل اول (مبانی نظری)

۱-۱	اقتصاد و رفتار اقتصادی	۱۴
۲-۲	هنر و انواع هنری	۵
۱-۲-۲	هنرهای تجسمی	۲۰
۲-۲-۲	هنرهای کاربردی	۲۰
۳-۲	اقتصاد هنر	۲۱
۴-۲	کالای هنری	۲۴
۵-۲	عرضه و عرضه‌گاه‌های هنری	۳۱

۳۵	۶-۲ بازار
۳۶	۷-۲ بازار هنر
۳۶	۸-۲ ارزش‌گذاری اقتصادی در هنر
۳۷	۹-۲ مکانیزم عرضه و تقاضا
۳۸	۱۰-۲ تولید و تولیدکننده
۳۸	۱-۱۰-۲ تئوری عرضه/تولید
۳۹	۱۱-۲ عرضه‌ی اقتصادی خلاق / عرضه‌ی هنری
۴۱	۱۲-۲ مصرف‌کننده
۴۱	۱۳-۲ توسعه‌ی اقتصادی و کارآفرینی
۴۴	۱-۱۳-۲ توسعه‌ی هنری
۴۴	۱۴-۲ مفهوم رفاه اقتصادی
۴۶	۱۵-۲ سرمایه‌ی فرهنگی
۴۶	۱۶-۲ مدل تولید هنری
۵۰	۱-۱۶-۲ مدل هنری
۵۱	۱۷-۲ سیاست فرهنگی در اقتصاد فرهنگ
۵۳	۱۸-۲ تاریخچه‌ی اقتصادی هنرهای تجسمی و تولید هنری در جهان
۵۶	۱۹-۲ تاریخچه‌ی صنعت سرهای تجسمی و تولید هنری در ایران
۶۳	۲۰-۲ اقتصاد هنرها، تجسم در گالری‌های ایران
۶۵	۲۱-۲ اقتصاد هنرهای تجسمی در گالری‌ها و گالری‌های دولتی
۶۷	۲۲-۲ کپی‌رایت: قانون حمایت از حقوق معنوی پدیدآورندگان
۶۸	۲۳-۲ اقتصاد هنرهای تجسمی در رابطه با ایران، واسطه‌گران و دلالت هنری
۶۹	۲۴-۲ اقتصاد هنرهای تجسمی در بازارهای جهانی و منطقه‌ای
۷۰	۲۵-۲ تعاریف تبلیغات

فصل دوم (اقتصاد هنرهای: سینما، تئاتر و مد)

۷۷	۱-۳ کلیات مطالعاتی و کارکردی اقتصاد سینما
۷۸	۱-۱-۳ نگاهی به آغاز سرمایه‌گذاری اقتصادی در سینمای جهان
۷۹	۲-۱-۳ مبانی مطالعات در اقتصاد سینما
۷۹	۱-۲-۱-۳ رویکرد تحلیلی در مطالعات اقتصاد سینما
۸۰	۱-۱-۲-۱-۳ فرایند تولید و عرضه فیلم در صنعت سینما
۸۰	۱-۱-۲-۱-۳ الف پیش‌تولید
۸۰	۱-۱-۲-۱-۳ الف-۱ فیلمنامه
۸۱	۱-۱-۲-۱-۳ الف-۲ بودجه‌بندی و تامین مالی
۸۱	۱-۱-۲-۱-۳ الف-۳ ایده‌پردازی
۸۱	۱-۱-۲-۱-۳ الف-۴ تئوری فیلم کارگردان
۸۱	۱-۱-۲-۱-۳ ب تولید

۸۲	 ۱-۱-۲-۱-۳ چس تولید
۸۲	 ۱-۱-۲-۱-۳ توزیع
۸۴	 ۱-۱-۲-۱-۳ نمایش
۸۶	 ۱-۲-۱-۳ سطوح منطقه‌ای و جهانی
۸۷	 ۱-۲-۱-۳ مطالعات راهبردی اقتصاد سینما
۸۷	 ۱-۲-۱-۳ تعریف و تعیین اهداف کلان و رفتاری
۸۸	 ۱-۲-۲-۱-۳ تعریف و تبیین نوع فعالیت
۸۸	 ۱-۲-۲-۱-۳ تعیین محدوده‌ی فعالیت
۸۹	 ۱-۲-۲-۱-۳ دسته‌بندی بازار
۹۰	 ۱-۲-۲-۱-۳ اطلاعات پیش‌نیاز / مطالعات مینا
۹۰	 ۱-۲-۲-۱-۳ سیاست‌گذاری میان‌مدت و کوتاه‌مدت
۹۰	 ۱-۲-۲-۱-۳ تبیین خط و مشی فعالیت بخش‌های فرهنگی هنری
۹۱	 ۱-۲-۲-۱-۳ فعالیت در صنعت سینما
۹۱	 ۱-۲-۳ نسبت‌های سینما و اقتصاد در جهان و ایران
۱۰۲	 ۱-۲-۳ ضرورت‌های اقتصاد سینما در ایران
۱۰۳	 ۲-۳ کلیات مطالعاتی و کاربردی اقتصاد سینما
۱۰۳	 ۱-۲-۳ نسبت‌های اقتصاد به هنر و ای تعیمی
۱۰۷	 ۲-۲-۳ هنرهای تجسمی و اقتصاد کاربرد
۱۰۹	 ۲-۲-۳ حراجی‌های هنری
۱۱۰	 ۲-۳ کلیات مطالعاتی و کاربردی اقتصاد سینما
۱۱۰	 ۱-۲-۳ نسبت‌های اقتصاد با مد و لباس براساس رویکرد و پلن
۱۲۱	 ۲-۳ مخاطب در اقتصاد سینما و هنرهای تجسمی
۱۲۳	 ۲-۳ محصولات هنری در تجارت بین‌المللی
۱۲۴	 ۲-۳ نقش اقتصاد هنرهای کاربردی و تجسمی در پایداری فرهنگی

فصل سوم (بررسی و تحلیل اقتصاد

۱۲۱	 هنرهای سینما، عکاسی و طراحی مد و لباس در ایران
۱۲۱	 ۱-۴ پیش‌گفتار تحلیل
۱۲۸	 ۲-۴ بررسی مسائل تاریخی اقتصاد سینمای ایران
۱۲۹	 ۱-۲-۴ سرآغاز اقتصاد سینما و اولین بحران‌های سینمایی در ایران
۱۳۱	 ۲-۲-۴ اقتصاد و بحران‌های سینمای ایران
۱۳۷	 ۳-۲-۴ تحلیل وضعیت سینمای ایران در دهه‌ی ۷۰
۱۳۸	 ۴-۲-۴ تحلیل وضعیت سینمای ایران در دهه‌ی ۸۰
۱۳۸	 ۵-۲-۴ راهکارهای خروج از بحران در بخش اقتصاد سینماداری ایران
۱۳۸	 ۶-۲-۴ تحلیل راهبردی اقتصاد و مدیریت سینمای ایران
۱۴۲	 (با توجه به سینمای پس از انقلاب)

۱۴۸	۳-۴ تحلیل کاربردی اقتصاد مد (پارچه و لباس) در ایران
۱۴۸	۱-۳-۲ مبانی اقتصادی پوشاک
۱۵۰	۲-۳-۴ اقتصاد تجاری پارچه و لباس
۱۵۵	۳-۳-۴ تحلیل کارآفرینی تجاری و اقتصاد پارچه و لباس در ایران
۱۵۹	۴-۳-۲ بررسی و تحلیل اقتصاد مد در ایران
۱۶۱	۴-۳-۴ تحلیل کاربردی اقتصاد و مدیریت هنرهای تجسمی ایران
۱۶۲	۴-۴-۱ تاثیرات سیاستگذاری بر اقتصاد هنرهای تجسمی ایران
	۴-۴-۲ مدیریت و اقتصاد هنرهای تجسمی ایران
۱۶۲	در دوران بعد از انقلاب
	۴-۵ تحلیل راهبردی اقتصاد هنر ایران
۱۷۲	(مسائل مدیریتی، سیاست‌گذاری، مصرف هنری و...)
	۴-۶ تحلیل راهبردهای رونق‌بخشی به مصرف کالاهای هنری در ایران
۱۷۷	(با توجه با پس از انقلاب)
۱۸۳	فصل چهارم (جمع‌بندی اقتصاد هنر)
۱۸۳	۱-۵ پیش‌گفتار
۱۸۴	۲-۵ بحث در «کلیت شناختی»
۱۸۴	فعالیت‌های حرفه‌ای و اقتصادی هنر ایران پس از انقلاب
۱۸۶	۳-۵ بحث و جمع‌بندی در هنرهای مورد نظر
	۳-۱-۵ بحث و جمع‌بندی در فعالیت‌های حرفه‌ای و
۱۸۶	اقتصادی سینمای ایران پس از انقلاب
	۳-۲-۵ بحث و جمع‌بندی در فعالیت‌های حرفه‌ای و
۱۹۲	اقتصادی مد (لباس) پس از انقلاب ۱۹۲
	۳-۳-۵ بحث در فعالیت‌های حرفه‌ای و اقتصادی
۱۹۷	هنرهای تجسمی ایران پس از انقلاب
۲۰۰	۴-۵ جمع‌بندی و بحث در راهبردهای اقتصاد هنر ایران
۲۰۴	۵-۵ نتیجه‌گیری نهایی

۷-۵	یافته‌های تطبیقی پژوهش
۲۰۸	(در قالب جدول و نمودار)
۲۰۸	جدول شماره ۱: مهم‌ترین نقاط عطف رویدادهای
۲۰۸	اقتصاد سیاسی مربوط به سینما در جهان
۲۰۹	جدول شماره ۲: مهم‌ترین نقاط عطف رویدادهای
۲۰۹	اقتصاد سینمای ایران (پیش از انقلاب)
۲۱۰	جدول شماره ۳: مهم‌ترین نقاط عطف
۲۱۰	رویدادهای اقتصاد سینمای ایران (پس از انقلاب)
۲۱۱	جدول شماره ۴: مهم‌ترین نقاط عطف رویدادهای اقتصاد مد و لباس در ایران
۲۱۱	جدول شماره ۵: مهم‌ترین نقاط عطف رویدادهای اقتصاد
۲۱۲	مد و لباس در ایران (در دوران قبل و بعد از انقلاب)
۲۱۳	جدول شماره ۶: مهم‌ترین نقاط عطف رویدادهای اقتصاد هنرهای تجسمی ایران
۲۱۴	نمودار شماره ۱: روند اقتصادی سینمای ایران از آغاز تا انقلاب
۲۱۵	نمودار شماره ۲: روند اقتصادی سینمای ایران در دوران پس‌انقلاب
۱۶۲	نمودار شماره ۳: روند اقتصادی مد و لباس ایران
۲۱۷	نمودار شماره ۴: روند اقتصادی هنرهای تجسمی ایران
۲۱۸	۷-۵ پیشنهادات
۲۱۹	منابع و مآخذ

۱-۱ مقدمه

اقتصاد هنر، از مهم ترین زمینه های اقتصاد خلاق است. پرداختن به وجوه دادوستدی و مکانیزم عرضه و تقاضای محصولات هنری، در حیات هنر امروز بسیار اهمیت دارد. در این میان، هنرهای تجسمی و کاربردی نظیر نقاشی، عکاسی، سینما و طراحی پارچه و لباس (مُد) دارای اقتصادی قابل تأمل است. این هنرها در هنر امروز جهان، دارای بازاری نظام مند بوده و تحلیل گران اقتصاد هنر به ابعاد از تولید تا مصرف محصولات آن، اهتمامی خاص رزیده اند. در ایران ولی آن چنان که باید، مکانیزم سازمان یافته ای در بازار بخش هنرهای کاربردی و تجسمی وجود ندارد و این مسئله جای بسی تأسف است. با این اساس، پژوهش حاضر برآن بوده است تا در جهت تولید دانش در این عرصه اقدام بردارد.

این کتاب دارای ۵ فصل می باشد. فصل اول با عنوان مبانی نظری تحقیق بیان شده و شامل مباحثی از قبیل اقتصاد و رفتار اقتصادی، اقتصاد هنر، آثار و کالاهای هنری، سیر اقتصاد هنر در جهان و ایران، بازار هنر، تعاریف مدیریت تولید هنری، سیاست فرهنگی و... می باشد. در فصل دوم، به مباحثی چون بررسی وضعیت اقتصاد سینما و عکاسی و مد در ایران، تأثیرات مدیریت اجرایی و مدیریت تولید در وضعیت اقتصادی هنرهای مورد بحث و بررسی قرار گرفتن آثار هنری در سبد مصرفی پرداخته شده است. در فصل سوم، افزایش کارآفرینی در حوزه هنری و تأثیرات تبلیغات بر افزایش بهره وری اقتصادی آثار هنری، مورد بحث قرار گرفته و در نهایت در فصل چهارم، نتایج تحلیل ها جمع بندی شده و نتیجه گیری پژوهش همراه با پیشنهادات لازمه، ارائه شده است.